

Előterjesztés
konzorciumi együttműködésre a HORIZON projekt keretében

Tisztelt Képviselő-testület!

A Miskolci Egyetem Műszaki Földtudományi Karának Természetföldrajz Intézeti Tanszék vezetője Prof. Dr. Dobos Endre egyetemi tanár felkéréssel kereste meg önkormányzatunkat, hogy a HORIZON EUROPE Missziós program keretében létrehozásra kerülő észak-magyarországi Living Lab projektben (Élő laboratóriumok) konzorciumi partnerként Sajószentpéter vegyen részt.

Az úgynevezett Élő laboratóriumok (Living Lab = LL) létrehozása egyszerre foglalnak magukban kutatóintézeteket, gazdasági szereplőket, egyetemeket és civil szervezeteket is, vagyis a társadalom szinte minden szegmensét érintik.

A projekt fő témája a Horizon programban megfogalmazott, a városi talajok degradációs folyamatokkal szembeni ellenállásának javítását célzó innovatív megoldások feltárása és alkalmazása, illetve a fenntartható városokhoz kapcsolódóan a talajok klímaadaptációs funkcióinak városi környezetben történő elősegítése, támogatása. Az egészséges és ellenálló talajszerkezet és talajélet javítja a talajok vízvisszatartását és hozzájárul a klimatikus szélsőségek csökkentéséhez és a városok élhetőségének javításához. A projekt célja összefoglalva a városi talajok, talajokkal fedett területek növelése, beépített területek talajainak revitalizálása, mesterséges melioratív beavatkozások, tudatos talajépítés a funkciók javítására, a városi szénmegkötés elősegítése, a talajok városi degradációs folyamatainak visszaszorítása és ezen tevékenységek klímaadaptációs célfüggvények mögé állítása. A tudományos és alkalmazott kutatás mellett kiemelt cél a fenntarthatóságot alátámasztó lakossági szemlélet és tudatformálás, illetve jó gyakorlatok, alkalmazott megoldások fejlesztése.

A Horizon pályázat rendszerein belül lehetőség van közvetlen forrásra pályázni, így önerőre nincs szükség a projekt megvalósítása során.

Prof. Dr. Dobos Endre egyetemi tanár által megküldött felkérés és bővebb tájékoztató az előterjesztés mellékeltét képezi.

Kérem a Tisztelt Képviselő-testületet, hogy az előterjesztést megtárgyalni és a határozati javaslatot elfogadni szíveskedjen.

Sajószentpéter, 2024. május 23.

**Sajószentpéter Városi Önkormányzat Képviselő-testületének
...../2024. (V.30.) határozata
konzorciumi együttműködésről a HORIZON projekt keretében**

Sajószentpéter Városi Önkormányzat Képviselő-testülete az előterjesztést megtárgyalta és az alábbi határozatot hozta:

1. Sajószentpéter Városi Önkormányzat Képviselő-testülete elfogadja a Miskolci Egyetem felkérését és konzorciumi partnerként részt kíván venni a HORIZON Program keretében az észak-magyarországi Élő laboratórium (Living Lab) létrehozására irányuló projektben.
2. A Képviselő-testület felhatalmazza a polgármestert a konzorciumi megállapodás aláírására és a pályázat benyújtásához szükséges nyilatkozatok megtételére.

Felelős: Polgármester

Határidő: azonnal

**Felkérés konzorciumi együttműködésre a
2024 Horizon Soil Mission Living Lab – Urban soils
pályázati felhívásra**

Az Európai Unió 5 missziós területe 5 kiemelkedően fontos kutatási területre fókuszál. Ezek egyike a talaj és a talajok egészségi állapotának javítása. A 2024-es pályázati ciklusban kiírt Horizon pályázat keretein belül a városi talajok lesznek a Talajmisszió egyik kitüntetett területe. A Horizon pályázatok lehetőséget nyújtanak úgynevezett Élő laboratóriumok (Living Lab = LL) létrehozására, amelyek egyszerre foglalnak magukban kutatóintézeteket, gazdasági szereplőket, egyetemeket és civil szervezeteket is, vagyis a társadalom szinte minden szegmensét érinteni kell.

Living lab (LL) meghatározása:

Az LL-k alapvető eleme, hogy magánemberek, gazdasági –társadalmi szereplők – jelen esetben a települések – fogalmazzák meg együtt kérdéseket, amelyekkel hatékonyabbá, nyereségesebbé válik a tevékenységük, majd ezekre a kérdésekre tudományos műhelyek bevonásával közösen munkálkodva keresnek választ, folyamatosan konzultálva és alakítva a kutatási folyamatot. Az eredményeket pedig a társadalom egyéb szereplőivel, a döntéshozókkal, illetve egyéb érdekelt szervezetekkel együtt jó gyakorlatokká alakítják, amit más, hasonló problémákkal küzdő társadalmi szereplők szabadon hasznosíthatnak, átvehetnek, adaptálhatnak.

A projekt fő témája a Horizon programban megfogalmazott, a városi talajok degradációs folyamatokkal szembeni ellenállásának javítását célzó innovatív megoldások feltárása és alkalmazása, illetve a fenntartható városokhoz kapcsolódóan a talajok klímaadaptációs funkcióinak városi környezetben történő elősegítése, támogatása. Az egészséges és ellenálló talajszerkezet és talajélet javítja a talajok vízvisszatartását és hozzájárul a klimatikus szélsőségek csökkentéséhez és a városok élhetőségének javításához. A projekt célja összefoglalva a városi talajok, talajokkal fedett területek növelése, beépített területek talajainak revitalizálása, mesterséges melioratív beavatkozások, tudatos talajépítés a funkciók javítására, a városi szénmegkötés elősegítése, a talajok városi degradációs folyamatainak visszaszorítása és ezen tevékenységek klímaadaptációs célfüggvények mögé állítása. A tudományos és alkalmazott kutatás mellett kiemelt cél a fenntarthatóságot alátámasztó lakossági szemlélet és tudatformálás, illetve jó gyakorlatok, alkalmazott megoldások fejlesztése.

A pályázati felhívás az alábbi munkaprogram keretében került meghirdetésre:
https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/opportunities/docs/2021-2027/horizon/wp-call/2023-2024/wp-12-missions_horizon-2023-2024_en.pdf

A konkrét pályázati felhívás kódja (a munkaprogram 273 old.):

HORIZON-MISS-2024-SOIL-01-02: Living Labs in urban areas for healthy soils

Általános célkitűzések

Az EU vállalásai szerint az Unió településeknek 2050-re nettó szénkibocsátás mentesnek kell lenniük. Ezen célok elérésében csökkenteni kell a kibocsátást és növelni a megkötési lehetőségeket. A legnagyobb szénkibocsátás a közlekedés és a fűtés/hűtés. Ez utóbbi esetben a városi klimatikus kilengések csökkentése igen nagy megtakarítással járhat, aminek alapvető eleme a talaj, és a talajok, illetve a növényzet hőmérsékleti puffer szerepe. A projekt ezekre a kérdésekre keresi a talaj alapú jó gyakorlatokat a bevont települések mintaterületeire és kiemelt célja ezen települések „talajtani-mintatelepüléssé” alakítása

Konkrét célok

Projektünk célja klímasemlegességet támogató városi talajhasználati és talajregenerációs módszerek kidolgozása. A Horizon pályázat rendszerein belül lehetőség van közvetlen forrásra pályázni, így önerőre nincs szükség a projekt megvalósítása során. Az élő laboratórium (Living Lab) koncepciójának köszönhetően lehetőség van az önkormányzatokkal való közvetlen együttműködésre, így keresve közös megoldást a pályázati partnerek városi talajhasználati problémáira.

A pályázat időtartama 5 év. Önerőt nem igényel!

Projektünk megvalósítása során az alábbi kulcspontokat azonosítottuk.

1. A konzorciumban résztvevő önkormányzatok talajhasználati és mikroklimatikus felmérése - a talajok klímaadaptációs és klimatikus szélsőségeket tompító képességének felmérése, értelmezése
  - a. Az önkormányzatok térinformatikai adatbázisának felépítése során azonosítjuk azokat a talajtani problémákkal küzdő területeket, amelyekre fókuszálhatunk a projekt során. A város és a várost körülvevő táj kapcsolatának vizsgálata elengedhetetlenül fontos a településszerkezet és a talajtani problémák feltárása érdekében.
  - b. Feltérképezzük a város mikroklimatikus sajátosságait, illetve az azokat létrehozó hatóelemeket – kiemelten a talajok és a talajhasználat klímaszélsőségeket támogató és tompító jellemzőit.
  - c. Végezetül pedig a város és a városlakók talajhasználatát felmérve megismerjük azokat a szokásokat, területeket, ahol a város talajtani tudatosságát fejleszteni tudjuk.
2. Talajtani problémák vizsgálata önkormányzatok területein
  - a. A városi talajok egyik legnagyobb problémája a leromlott talajszerkezet, a folyamatos taposás, tömörödés miatt. Szükséges a tömörödött talajok szerkezetének helyreállítása, ehhez megfelelő, speciális városi körülményekre kifejlesztett módszerek kidolgozása.
  - b. A városi talajok szervesanyaggazdálkodása, egyensúlya sok kívánnivalót hagy maga után. A mai városgazda-gyakorlat a szervesanyagot szemétnek tekinti. Az elszállított szervesanyag folyamatos tápanyakivonást okoz és további szerkezeti, biológiai és kémiai leromláshoz vezet, miközben jelentős fosszilis energiafelhasználást generál, így az egyenlet mindkét oldalán negatívan hat.

- c. A városok területein belül a talajok mesterséges lezárása miatt csökkennek a természetes talajfelületek. A műtermékekkel takart talajok kiesnek a biodiverzitás körforgásából, megszűnik víztározó és párologtató képességük. A takart felületek hőmérséklete jóval nagyobb, mint a természetes zöldfelületeké. A takarás megszüntetése a mesterséges lezáró felületek feltörésével lehetséges. Szükséges azonosítani azokat a területeket, melyeknek a természetes vagy ahhoz közeli állapotba történő visszaintegrálása lehetséges és megoldható, ahol a takarás megszüntethető. A korábban takart talajok regenerációjához szükséges a talajok szerkezetének helyreállítása, szervesanyag-szintjüknek pótlása.
    - d. A városi talajstressz-faktorokkal szembeni ellenállóságot meghatározó talajparaméterek feltárása és az eredmények adaptálása a „városi talajok tervezésénél” a talajfunkciók maximális kihasználása céljából.
3. Városi zöldfelületek problémáinak azonosítása, megfelelő tervezése, hasznosítása és monitorozása
  - a. Meglévő zöldfelületek (parkok, közösségi kertek, zöldfalak, méhlegelő) talajtani és biológiai felmérése– térinformatikai adatbázisba történő integrálás, zöldfelületek klímátikus hatásának vizsgálata.
  - b. Kialakítandó zöldfelületek talajtani és városrendezési szempontból megfelelő elhelyezése.
4. Zöldhulladék, lakossági talajhasználat
  - a. A városokban keletkező zöldhulladék útjának mérséklése és a zöldhulladék megfelelő kezelése, előkészítése lehetőséget ad arra, hogy a zöldhulladék megfelelő felhasználásával a talajok regenerációját elősegítsük.
  - b. Zártkerti területek vizsgálata, talajtani adottságainak felmérése, javaslattétel városrendészet számára zártkerti területek hasznosításával kapcsolatban.
  - c. Városi lakosság környezet- és klímaigényeinek szociológiai felmérése, integrálása a projektbe.
  - d. A körkörös gazdaság irányelveit és a szén-dioxid lábnyom csökkentésének alapelveit követő komplex talaj- és tájgazdálkodási rendszer kidolgozása.
5. Tervezés, kivitelezés, monitorozás
  - a. Mintaprojektek tervezése és megvalósítása a felmérés során azonosított paraméterekre-problémákra fókuszáltnak.
  - b. Tapasztalatcsere, eltérő klimatikus körülmények között működő Living Lab-ekkel együttműködés, klímaadaptációs megoldások kidolgozása, átvétele más klimatikus körülményeken működő élő laboratóriumoktól.
6. Disszemináció

A közösen kidolgozott jó gyakorlatok ismertetése a társadalom szélesebb rétegei számára elengedhetetlen részét képezi a Horizon pályázatnak.

  - a. Projekt tapasztalatainak folyamatos monitorozása, eredmények összegyűjtése.
  - b. A városi lakosság talajtani ismereteinek bővítése, felelős magatartás – zöldhulladék-kezelés oktatása, városi kertészeti ismeretek bővítése.
  - c. Várostervezők, fenntartók, városgazdák oktatása, talajtani ismeretek bővítése, tudatos tervezési gyakorlatok oktatása.

Tervezett észak-magyarországi LL partnerek

A projektfelhívás legalább 3 országból minimum négy Élő laboratóriumból álló konzorciumok jelentkezését várja, amiből az egyik lenne ez az észak-magyarországi Élő-labor. A projekt során fontosnak tarjuk az eltérő méretű és adottságú települések bevonását.

Jelenleg már elkötelezett, illetve bevonni tervezett támogató önkormányzatok és intézmények listája:

a, Települési önkormányzatok:

- Miskolc – nagyváros, 3 eltérő adottságú terület, belváros, Avas, kertváros, ipar – pozitívan visszajelzett
- Bükkábrány – beleértve a bányaterületeket és a lignitet, mint potenciális városi talajjavító anyagot – pozitívan visszajelzett
- Sajószentpéter –kisváros, ipari múlttal és létesítményekkel, belvárosi és kertvárosi jelleggel- – pozitívan visszajelzett
- Tarnabod – szociális és környezeti rehabilitációs projekt, megújuló szerkezettel, beépítettség csökkentés és termővé alakítás – pozitívan visszajelzett
- Mezőkövesd –megkeresés alatt

b, Szakmai és egyéb partnerek:

- Miskolci Egyetem
- Magyar Talajtani Társaság
- HOLOCÉN Természetvédelmi Egyesület
- Eötvös Loránd Tudományegyetem
- Talajtérkép.hu Kft

A nemzetközi konzorcium kialakítása, illetve a 3 másik LL megkeresése és a kapcsolatfelvétel a saját ÉM LL véglegesítése után indul el.

Hasznos linkek

https://www.soil2030.eu/?utm_source=nati00ns.eu&utm_medium=email&utm_campaign=202408_soildecontamination

<https://mission-soil-platform.ec.europa.eu/>

https://research-and-innovation.ec.europa.eu/funding/funding-opportunities/funding-programmes-and-open-calls/horizon-europe/eu-missions-horizon-europe/soil-deal-europe_en#what-this-eu-mission-deals-with

<https://mission-soil-platform.ec.europa.eu/living-labs/>